

Onderzoeksopzet

Redzaamheidslezen; implementaties en implicaties

Inleiding

Bij de meeste kinderen in groep 3 t/m groep 8 van de basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs worden de leesvorderingen 2 maal per jaar getoetst met behulp van de DMT. Dat is een woordenleestoets bestaande uit 3 kaarten van oplopende moeilijkheidsgraad, waarbij gekeken wordt hoeveel woorden een kind per kaart per minuut leest. Op basis van die resultaten worden kwalificatieniveaus onderscheiden.

Op die manier kan het leesniveau worden bepaald en kan ook de leesontwikkeling worden vastgesteld. Een kenmerk van de instructie en afname van de huidige werkwijze van de DMT is dat het **snel** moet. Op basis van dat snelheidskarakter ontstaat bij de kinderen een vorm van racelezen. Ze weten dat het snel moet, gaan in de startblokken en proberen zoveel mogelijk woorden hardop te lezen.

Tegen dat racelezen zijn veel bezwaren aan te voeren (veroorzaakt spanning, te gejaagd leesgedrag, het vermindert de mogelijkheden tot tekstverwerking, etc.)

Daarnaast is het ook de vraag wat de functie is van het heel snel **hardop** kunnen lezen. Uitzonderd de notaris hoeft niemand dat te kunnen. Het eindniveau voor groep 8 is dat de kinderen minimaal 270 woorden moeten kunnen lezen en dat is sneller dan het gewone spreektempo.

Er is dan ook onvrede over het racelezen (*) dat niet alleen in de toetsafname aanwezig is maar ook in de aansluitende hulpverlening. Veel leerkrachten zien de in het voorafgaande weergegeven nadelen. Ook de inspectie meldt dat er onvrede is over de DMT. Daarnaast heeft het Cito ook gemeld dat ze andere normen zonder tijdsdruk wilden ontwikkelen, maar dat dat niet gelukt is.

Redzaamheidslezen

Op basis van het voorafgaande ben ik een discussie begonnen op LinkedIn (*) om de meningen te peilen en heb ik een brochure uitgegeven over het redzaamheidslezen. Daarin is een streefdoel weergegeven van 170 woorden(**) eind groep 7 dat niet gebaseerd is op onderzoek, maar op een formatieve invalshoek, nl. wat is een acceptabel redzaamheidsdoel. Met andere woorden: wat is rustig en vloeiend lezen. Daarmee verandert de DMT van een toets met normen gebaseerd op onderzoek (de summatieve toets) naar een **formatieve** toets.

In de genoemde brochure(***) zijn de achtergronden besproken en normen en tabellen weergegeven en verantwoord.

Overleg inspectie en ministerie

We hebben de inspectie gevraagd om toestemming te verlenen het redzaamheidslezen toe te laten tot het leerlingvolgsysteem. De wet schrijft echter voor dat scholen LVS toetsen gebruiken die zijn goedgekeurd door de Expertgroep Toetsen PO (zie WPO, artikel 8, 7e lid).

Vanuit het ministerie en de inspectie wordt ons gemeld:

Het zou tevens helpen wanneer er onderzoek beschikbaar zou zijn waaruit blijkt dat de aangepaste werkwijze van het redzaamheidslezen tot positieve resultaten leidt en niet tot gevolg heeft dat achterstanden te laat worden vastgesteld.

Uit overleg met het ministerie is vast komen te staan dat scholen bij het domein Taal, als ze

toetsen gebruiken, minimaal 1 toets moeten hanteren die Cotan/expertgroep Toetsen po-goedgekeurd is. Dat kan dus ook een spellingtoets zijn.

Dat betekent dat de andere toetsen niet van die goedgekeurde toetsen hoeven te zijn. Dat wil dan ook zeggen dat u voor de DMT vrij bent om het volgens de redzaamheidsinstructie af te nemen.

Om problemen met inspectie te voorkomen zullen wij, als u mee gaat doen, de naam van uw school doorgeven aan het ministerie en de inspectie

Twee acties

Het voorafgaand betekent twee dingen:

1. Het aanbieden van het redzaamheidslezen aan de expertgroep po. Daar is het eerste contact mee gelegd en men deelde mee dat men nog niet eerder formatieve toetsen ter beoordeling aangeboden heeft gekregen. Men neemt nog nader contact met mij op.
2. Het uitvoeren van een onderzoek.

Onderzoeksopzet

Traject:

- A. 2e helft 2018 voorbereiden onderzoek: scholen zoeken (25 scholen), overleg Orthopedagogiek Groningen, voorbereiden instructieboeken en voorlichtingsfilm en instructiefilm voor de deelnemende scholen.
- B. Januari en juni 2019 afname van de DMT voor de kinderen van onderdeel B in groep 3 en tussentijdse rapportage
- C. Januari en juni 2020 afname van de DMT voor de kinderen van onderdeel B in groep 4 en tussentijdse rapportage
- D. Januari en juni 2021 afname van de DMT voor de kinderen van onderdeel B in groep 5 en tussentijdse rapportage
- E. Januari en juni 2022 afname van de DMT voor de kinderen van onderdeel B in groep 6 en tussentijdse rapportage
- F. Januari en juni 2023 afname van de DMT voor de kinderen van onderdeel B in groep 7 en tussentijdse rapportage
- G. Eind 2023 eindrapportage

(De opzet is zo dat de kinderen van deel B gevolgd worden van groep 3 t/m groep 7. Het is tot en met groep 7 omdat het formatieve doel voor eind groep 7 is geformuleerd.)

De afname van de DMT zal plaats vinden volgens de redzaamheidsinstructie(***). Het gaat bij het onderzoek om de volgende vragen:

1. Wat is de geldigheid van de huidige beschikbare tabellen en grafiek t.a.v. de redzaamheidsinstructie?
2. In welke mate wordt het formatieve doel bereikt?
3. In welke mate garandeert de invalshoek van het redzaamheidslezen een verantwoorde vorm van het volgen van de ontwikkeling van kinderen en een verantwoord reageren op signalen van vertraging.

Wat wordt er van de deelnemende scholen gevraagd?

1. Het twee keer per jaar inleveren van de DMT-scores in een Excelbestand. Het gaat steeds

om het afnemen van alle drie de kaarten. Op die manier blijft de afnamegrootte gelijk en hoeft er niets aangepast te worden dan wanneer men in groep 3 kaart 1 en 2 gebruikt en daarna kaart 1, 2 en 3. We geven ook aan dat u in groep 3 af mag breken als het te moeilijk blijkt. U zult echter merken dat veel kinderen toch wel iets van kaart 3 kunnen lezen. Het gaat om de nieuwe DMT-toetsen van eind 2017.

2. U krijgt van Pravoo aangepaste, makkelijker te gebruiken scoreformulieren. Die moet uzelf vermenigvuldigen. Dat had u ook gedaan al u niet met het project had meegedaan.
3. Dat u een poster in het lokaal hangt en daar regelmatig naar verwijst. Zie onderstaand.
4. Dat de leerkrachten een enquêteformulier invullen.
5. Dat we in overleg u vragen mee te doen aan een onderzoek om de spreeknelheid van kinderen en leerkrachten te onderzoeken. Dan maken we opnames.
6. Dat u kritisch meedenkt.

Kortom: u geeft gewoon onderwijs zoals u nu ook doet en u probeert het racen uit het lezen te halen. U kunt natuurlijk op ieder moment besluiten met het project te stoppen.

Wat biedt Pravoo?

1. De gegevens worden vertrouwelijk verwerkt en er komt een privacyverklaring waarin we precies aangeven hoe er met de gegevens wordt omgegaan.
2. U ontvangt gratis de DMT-oefenmap omdat u daarmee kunt reageren op kinderen die onder de redzaamheidslijn scoren.
3. U ontvangt een redzaamheidswerkboek met alle hulpmiddelen en procedures. De toetsinstructie door de leerkrachten doen we door middel van een voorlichtingsfilm voor.
4. U ontvangt een poster om in het lokaal te hangen en u wijst de kinderen er regelmatig op dat ze niet moeten racen bij het lezen, maar rustig moeten kijken wat er staat.
5. We verzorgen een ouderavond om het project aan de ouders uit te leggen.

Interventie-inhouden

1. Inscholen van leerkrachten om de redzaamheidsinstructie uit te voeren d.m.v. een instructiefilm.
2. Inscholen van leerkrachten om met het redzaamheidsprotocol te werken (draaiboek met voorstellen voor het reageren op signalen).
3. Het kinderen volgens een schema herinneren aan het rustig lezen d.m.v. een poster in de klas.
4. Het bieden van aansluitende leeshulp d.m.v. het programma: DMT-oefenmap. Die map ontvangt u gratis evenals al andere hulpmiddelen en werkboeken.
5. Het geven van voorlichting aan de ouders in de vorm van een ouderavond.

Theoretisch onderzoek

M.b.t. de theorie wordt het volgende onderzocht:

1. De achtergronden van het snelheidsaspect bij lezen. Waarom is daar indertijd voor gekozen. Wat waren/zijn de redenen. Dat zal een literatuuronderzoek zijn en een interview met deskundigen.
2. De beleving van de leerkrachten en de kinderen m.b.t. het redzaamheidslezen.
3. De vraag welke implicaties het redzaamheidslezen heeft voor de dyslexiecriteria.

Onderzoekergegevens

Het onderzoek wordt uitgevoerd door drs. L.J. Koning, orthopedagoog bij Pravoo.

- Zie voor een lijst met gepubliceerde artikelen: <https://www.pravoo.com/gepubliceerde-artikelen>
- Zie voor een lijst met gepubliceerd boeken: <https://www.pravoo.com/gepubliceerde-boeken>

Opgave

Als u mee wilt doen dan vraagt u bij Pravoo (info@pravoo.nl) het opgaveformulier aan. Op 12 oktober of eerder maken we bekend welke 25 scholen mee gaan doen.

Bronnen

(*)Op LinkedIn zijn er al diverse artikelen geplaatst over het redzaamheidslezen en het racelezen. Zie: <https://www.linkedin.com/in/pravooluckoning/detail/recent-activity/posts/>

(**) van het eindniveau van 170 woorden is een audio-opname om te horen dat het redzaamheidsdoel geen vorm van zeer traag lezen is.

(***) Koning, L.J., Brochure redzaamheidslezen, Pravoo, Daarle, april 2018, (28 pagina's)

Gegevens

L.J. Koning, Broekweg 19, 7688 RJ Daarle
info@pravoo.nl
0546-698100

